

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 28. novembra 2018*

„Predhodno odločanje – Notranji trg električne energije – Direktiva 2009/72/ES – Distribucijski sistemi – Člen 28 – Zaprti distribucijski sistemi – Pojem – Oprostitve – Meje – Člen 32(1) – Dostop tretjih oseb do sistema – Člen 15(7) in člen 37(6)(b) – Pristojbine, ki se plačajo iz naslova storitev za razporejanje proizvodnih zmogljivosti“

V združenih zadevah C-262/17, C-263/17 in C-273/17,

katerih predmet so predlogi za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki jih je vložilo Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia (deželno upravno sodišče za Lombardijo, Italija) z odločbami z dne 30. januarja 2017, ki so na Sodišče prispele 10. maja 2017, v postopkih

Solvay Chimica Italia SpA,

Solvay Specialty Polymers Italy SpA,

Solvay Chimica Bussi SpA,

Ferrari f.lli Lunelli SpA,

Fenice – Qualità Per L'ambiente SpA,

Erg Power Srl,

Erg Power Generation SpA,

Eni SpA,

Enipower SpA (C-262/17),

Whirlpool Europe Srl,

Fenice – Qualità Per L'ambiente SpA,

FCA Italy SpA,

FCA Group Purchasing Srl,

FCA Melfi SpA,

Barilla G. e R. Fratelli SpA,

* Jezik postopka: italijanščina.

Versalis SpA (C-263/17),

Sol Gas Primari Srl (C-273/17)

proti

Autorità per l'energia elettrica, il gas e il sistema idrico,

ob udeležbi

Nuova Solmine SpA,

American Husky III,

Inovyn Produzione Italia SpA,

Sasol Italy SpA,

Radici Chimica SpA,

La Vecchia Soc. cons. arl,

Zignago Power Srl,

Santa Margherita e Kettmeir e Cantine Torresella SpA,

Zignago Vetro SpA,

Chemisol Italia Srl,

Vinavil SpA,

Italgen SpA,

Arkema Srl,

Yara Italia SpA,

Ineos Manufacturing Italia SpA,

ENEL Distribuzione SpA,

Terna SpA,

CSEA – Cassa per i servizi energetici e ambientali,

Ministero dello Sviluppo economico (C-262/17),

Terna SpA,

CSEA – Cassa per i servizi energetici e ambientali,

Ministero dello Sviluppo economico,

ENEL Distribuzione SpA (C-263/17),

Terna SpA,

Ministero dello Sviluppo economico (C-273/17),

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi J.-C. Bonichot, predsednik senata, A. Arabadjiev, E. Regan (poročevalec), C. G. Fernlund in S. Rodin, sodniki,

generalni pravobranilec: E. Tanchev,

sodni tajnik: R. Schiano, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 31. maja 2018,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Solvay Chimica Italia SpA, Solvay Specialty Polymers Italy SpA, Solvay Chimica Bussi SpA, Whirlpool Europe Srl, Fenice – Qualità Per L'ambiente SpA, FCA Italy SpA, FCA Group Purchasing Srl, FCA Melfi SpA, Sol Gas Primari Srl, Nuova Solmine SpA, American Husky III, Inovyn Produzione Italia SpA, Sasol Italy SpA, Zignago Power Srl, Radici Chimica SpA, La Vecchia Soc. cons. arl, Santa Margherita e Kettmeir e Cantine Torresella SpA, Zignago Vetro SpA, Chemisol Italia Srl, Vinavil SpA, Italgas SpA, Arkema Srl, Yara Italia SpA in Ineos Manufacturing Italia SpA F. Angelini, L. Parola, G. La Rosa, M. Monaco, A. Salzano, G. Berruti in T. Arnoni, avvocati,
- za Erg Power Srl in Erg Power Generation SpA L. Acquarone, A. Ricci, M. Saladino in G. Acquarone, avvocati,
- za Eni SpA, Enipower SpA in Versalis SpA O. Torrani in P. G. Torrani, avvocati,
- za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj s F. Sclafanijem, avvocato dello Stato,
- za grško vlado M. Tassopoulou in D. Tsagkaraki, agentki,
- za nizozemsko vlado M. K. Bulterman in C. S. Schillemans, agentki,
- za Evropsko komisijo O. Beynet in G. Gattinara, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 13. septembra 2018

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlogi za sprejetje predhodne odločbe se nanašajo na razlago člena 2(5) in (6), člena 15(7), člena 26(4), člena 28 in člena 37(6)(b) Direktive 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 2003/54/ES (UL 2009, L 211, str. 55).

- 2 Ti predlogi so bili vloženi v okviru spora med družbo Solvay Chimica Italia SpA in več drugimi podjetji, ki so lastniki ali upravljalci zasebnih omrežij za distribucijo električne energije, na eni strani, ter Autorità per l'energia elettrica, il gas e il sistema idrico (organ za električno energijo, plin, vodo, Italija) (v nadaljevanju: AEEGSI), na drugi strani, v zvezi s sklepom zadnjenavedenega, s katerim je navedenim družbam naložil več obveznosti, ki se med drugim nanašajo na dostop tretjih oseb do sistema in razporejanje proizvodnih zmogljivosti.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V uvodnih izjavah 3, 29, 30 in 35 Direktive 2009/72 je navedeno:

„(3) Svobosčine, ki jih Pogodba zagotavlja državljanom Unije – med drugim prosti pretok blaga, svoboda ustanavljanja in svoboda opravljanja storitev – so možne le na popolnoma odprtem trgu, ki vsem potrošnikom omogoča svobodno izbiro dobaviteljev, vsem dobaviteljem pa, da svoje proizvode svobodno dobavljajo svojim odjemalcem.

[...]

(29) Da bi se preprečila nesorazmerna finančna in upravna obremenitev za majhne operaterje distribucijskih sistemov, bi države članice morale imeti možnost, da po potrebi zadevna podjetja oprostiti zahtev po pravnem ločevanju distribucije.

(30) Kadar se zaprt distribucijski sistem uporabi za zagotovitev optimalne učinkovitosti integrirane oskrbe z energijo, ki zahteva posebne obratovalne standarde, ali kadar se zaprt distribucijski sistem ohranja predvsem zaradi uporabe lastnika sistema, bi morala obstajati možnost, da je operater distribucijskega sistema oproščen obveznosti, ki bi pomenile nepotrebno upravno breme zaradi posebnega značaja odnosa med njim in uporabniki sistema. Industrijska in poslovna območja ter območja za skupne storitve, kot so stavbe na železniški postaji, letališča, bolnišnice, večji kampi z integriranimi zmogljivostmi ali območja kemične industrije lahko vključujejo zaprte distribucijske sisteme zaradi posebnega značaja svojih dejavnosti.

[...]

(35) Da bi vsem akterjem na trgu, vključno z novimi udeleženci, omogočili dejanski dostop do trga, so potrebni nediskriminatorni izravnalni mehanizmi, ki odražajo stroške. Takoj ko bo trg z električno energijo dovolj likviden, bi bilo to treba doseči z vzpostavitvijo preglednih, tržno zasnovanih mehanizmov za oskrbo in nabavo električne energije, ki jih narekujejo zahteve po izravnavi. Če takšnega likvidnega trga ni, bi morali nacionalni regulativni organi odigrati aktivno vlogo pri zagotavljanju, da bodo izravnalne tarife nediskriminatorne in da bodo odražale stroške. Hkrati bi bilo treba predvideti ustrezne spodbude, s katerimi bi uravnotežili dovajanje in odjem električne energije ter preprečili ogrožanje sistema. Operaterji prenosnih sistemov bi morali omogočati sodelovanje končnih odjemalcev in povezovalcev končnih odjemalcev na trgih rezervne električne energije in izravnave.“

- 4 Člen 1 Direktive 2009/72, naslovljen „Vsebina in področje uporabe“, določa:

„Ta direktiva določa skupna pravila za proizvodnjo, prenos, distribucijo in dobavo električne energije, ki vključujejo določbe za varstvo potrošnikov, namenjena pa so izboljšanju in integraciji konkurenčnih trgov z električno energijo v [Evropski uniji]. Določa pravila glede organiziranja in delovanja elektroenergetskega sektorja, odprt dostop do trga, merila in postopke, ki se uporabljajo pri javnih

razpisih in izdaji energetske dovoljenj ter obratovanju sistemov. Določa tudi obveznosti glede univerzalnih storitev in pravice odjemalcev električne energije ter pojasnjuje obveznosti glede konkurence.“

- 5 Člen 2 te direktive, naslovljen „Opredelitev pojmov“, določa:

„Za namene te direktive se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[...]

5. ‚distribucija‘ pomeni transport električne energije po visoko-, srednje- in nizkonapetostnem distribucijskem sistemu z namenom dobave odjemalcem, vendar ne vključuje dobave;

[...]

19. ‚dobava‘ pomeni prodajo skupaj s preprodajo električne energije odjemalcem;

[...]

26. ‚majhni izdvojeni sistem‘ pomeni vsak sistem s porabo, ki je manjša od 3000 GWh v letu 1996, kjer se manj kot 5 % porabe na leto pridobi iz povezav z drugimi sistemi;

27. ‚mikro izdvojeni sistem‘ pomeni vsak sistem s porabo, ki je manjša od 500 GWh v letu 1996, kjer ni povezav z drugimi sistemi;

[...]“

- 6 Člen 3 navedene direktive, naslovljen „Obveznosti javnih storitev in varstvo odjemalcev“, v odstavku 14 določa:

„Države članice se lahko odločijo, da ne bodo uporabile določb členov 7, 8, 32 in/ali 34, če bi uporaba teh določb pravno in dejansko ovirala izpolnjevanje obveznosti, ki so naložene elektroenergetskim podjetjem v splošnem gospodarskem interesu, in če razvoj trgovanja ne bi bil prizadet do takšne mere, ki bi bila v nasprotju z interesi [Unije]. Interesi [Unije] med drugim vključujejo konkurenco za upravičene odjemalce v skladu s to direktivo in členom [106 PDEU].“

- 7 Člen 15 Direktive 2009/72, naslovljen „Razporejanje proizvodnih zmogljivosti in izravnava“, določa:

„1. Brez poseganja v dobavo električne energije na podlagi pogodbenih obveznosti, skupaj s tistimi, ki izhajajo iz razpisnih pogojev, je tam, kjer ima to funkcijo, za razporejanje proizvodnih naprav na svojem območju in za določanje uporabe povezovalnih daljnovodov z drugimi sistemi odgovoren operater prenosnega sistema.

2. Razporejanje proizvodnih naprav in uporaba povezovalnih daljnovodov se določi na podlagi meril, ki jihodobrijo nacionalni regulativni organi, ko so za to pristojni, in ki morajo biti objektivna, objavljena in uporabljena nediskriminatorno, kar zagotavlja pravilno delovanje notranjega trga z električno energijo. Merila upoštevajo vrstni red gospodarnosti električne energije iz razpoložljivih proizvodnih naprav, prenosov prek povezovalnih daljnovodov in tehnične omejitve sistema.

[...]

7. Pravila, ki jih operaterji prenosnega sistema sprejmejo za izravnavo v elektroenergetskem sistemu, skupaj s pravili za zaračunavanje uporabnikom sistema v njihovem omrežju za povzročanje energetskega neravnotežja, so objektivna, pregledna in nediskriminatorna. Pogoji, skupaj s pravili in tarifami operaterjev prenosnega sistema za opravljanje takšnih storitev, se določijo nediskriminatorno z upoštevanjem stroškov in v skladu z načini, združljivimi s členom 37(6), ter se objavijo.“

8 Člen 25 te direktive, naslovljen „Naloge operaterjev distribucijskega sistema“, določa:

„1. Operater distribucijskega sistema je odgovoren za zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti omrežja, da izpolnjuje zahteve po distribuciji električne energije, ter za upravljanje, vzdrževanje in razvoj varne, zanesljive in učinkovite distribucije električne energije na svojem območju v ekonomsko sprejemljivih pogojih in z obveznim upoštevanjem varovanja okolja ter energetske učinkovitosti.

[...]

5. Vsak operater distribucijskega sistema nabavi električno energijo, ki jo rabi za pokritje izgub energije in rezervne zmogljivosti v svojem sistemu, po preglednih, nediskriminatornih in tržno zasnovanih postopkih, kadar koli izvaja to dejavnost. [...]

6. Če je operater distribucijskega sistema odgovoren za izravnavo v distribucijskem sistemu, so pravila, ki jih sprejme v ta namen, vključno s pravili za zaračunavanje uporabnikom sistema v svojem omrežju za povzročanje energetskega neravnotežja, objektivna, pregledna in nediskriminatorna. Pogoji, skupaj s pravili in tarifami operaterjev distribucijskega sistema za zagotavljanje takšnih storitev, se določijo nediskriminatorno z upoštevanjem stroškov in v skladu s členom 37(6) ter se objavijo.

7. Pri načrtovanju razvoja distribucijskega omrežja operater distribucijskega sistema upošteva ukrepe za energetske učinkovitost/uravnavanje povpraševanja ali porazdeljeno proizvodnjo, s katerimi nadgradnja ali nadomeščanje elektroenergetskih zmogljivosti ne bi bila potrebna.“

9 Člen 26 navedene direktive, naslovljen „Ločevanje operaterjev distribucijskega sistema“, določa:

„1. Če je operater distribucijskega sistema sestavni del vertikalno integriranega podjetja, mora biti neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo, vsaj glede svoje pravne oblike, organizacije in sprejemanja odločitev. Ta pravila ne predstavljajo obveznosti po lastniškem ločevanju nad sredstvi operaterja distribucijskega sistema od vertikalno integriranega podjetja.

2. Če je operater distribucijskega sistema sestavni del vertikalno integriranega podjetja, mora biti poleg zahtev v odstavku 1 glede svoje organizacije in sprejemanja odločitev neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo. Da bi zagotovili takšno neodvisnost, veljajo naslednja minimalna merila:

[...]

3 Če je operater distribucijskega sistema del vertikalno integriranega podjetja, države članice zagotovijo, da regulativni organi ali drugi pristojni organi spremljajo dejavnosti operaterja distribucijskega sistema, tako da svoje vertikalne integracije ne more izrabljati za izkrivljanje konkurence. [...]

4. Države članice se lahko odločijo, da odstavkov 1, 2 in 3 ne bodo uporabile za integrirana elektroenergetska podjetja, ki oskrbujejo manj kot 100000 priključenih odjemalcev ali majhne izdvojene sisteme.“

10 Člen 28 Direktive 2009/72, naslovljen „Zaprti distribucijski sistemi“, določa:

„1. Države članice lahko predpišejo, da nacionalni regulativni organi ali drugi pristojni organi klasificirajo sistem za distribucijo električne energije znotraj geografsko omejenega industrijskega ali trgovskega območja ali območja skupnih storitev in ki brez poseganja v odstavek 4 ne oskrbuje gospodinjstev, kot zaprt distribucijski sistem, če:

- (a) so iz posebnih tehničnih ali varnostnih razlogov operacije ali proizvodni proces odjemalcev tega sistema integrirani; ali
- (b) sistem distribuira električno energijo predvsem lastniku ali operaterju sistema ali njihovim povezanim podjetjem.

2 Države članice lahko predpišejo, da nacionalni regulativni organi oprostijo operaterja zaprtega distribucijskega sistema:

- (a) obveznosti iz člena 25(5), da nabavi električno energijo, ki jo rabi za pokritje izgub energije in rezervne zmogljivosti v svojem sistemu, po preglednih, nediskriminatornih in tržno zasnovanih postopkih;
- (b) obveznosti iz člena 32(1), da so tarife ali metodologija za njihov izračun potrjene pred začetkom njihove veljavnosti v skladu s členom 37.

3 Če se izvzetje odobri na podlagi odstavka 2, se veljavne tarife ali metodologije za njihov izračun pregledajo in potrdijo v skladu s členom 37 na zahtevo uporabnika zaprtega distribucijskega sistema.

4. Če distribucijski sistem postransko uporablja majhno število gospodinjstev, ki so v zaposlitvenem ali drugačnem razmerju z lastnikom distribucijskega sistema, nahajajo pa se na območju, ki ga oskrbuje zaprt distribucijski sistem, to ne sme preprečiti dodelitve izvzetja na podlagi odstavka 2.“

11 Člen 32 Direktive 2009/72 z naslovom „Dostop tretjih strani do sistema“ določa:

„1. Države članice poskrbijo, da se za vse upravičene odjemalce uvede sistem dostopa tretjih strani do prenosnih in distribucijskih sistemov na podlagi objavljenih tarif, ki se izvaja objektivno in nediskriminatorno med uporabniki sistema. Države članice zagotovijo, da so te tarife ali metodologije za njihov izračun potrjene pred začetkom njihove veljavnosti v skladu s členom 37 in da se tarife – in metodologije za njihov izračun, če se potrditev nanaša samo nanje – objavijo pred začetkom njihove veljavnosti.

2. Operater prenosnega ali distribucijskega sistema lahko zavrne dostop, če nima potrebnih zmogljivosti. Za tako zavrnitev mora podati utemeljene razloge na podlagi objektivnih ter tehnično in ekonomsko upravičenih meril, zlasti ob upoštevanju člena 3. Regulativni organi, kjer države članice tako določijo ali države članice zagotovijo, da se ta merila dosledno upoštevajo in da ima uporabnik sistema, ki mu je bil dostop zavrnjen, pravico do dostopa do sistema za reševanje sporov. Regulativni organi zagotovijo tudi, da operater prenosnega ali distribucijskega sistema v primeru zavrnitve dostopa posreduje ustrezne informacije o potrebnih ukrepih za okrepitev omrežja. Stranki, ki želi takšne informacije, se lahko zaračuna razumna pristojbina, ki odraža stroške posredovanja informacij.“

12 Člen 37 te direktive, naslovljen „Naloge in pooblastila regulativnih organov“, v odstavku 6 določa:

„Regulativni organi so pristojni za to, da določijo ali potrdijo vsaj metodologije za izračun ali določitev naslednjih pogojev dovolj zgodaj pred začetkom njihove veljavnosti:

[...]

- (b) zagotavljanje storitev za izravnavo, ki se morajo izvajati na najbolj ekonomičen način in uporabnikom omrežja zagotavljati ustrezne spodbude za izravnavo dobave in odjema. Storitve za izravnavo so pravične in nediskriminatorne ter temeljiti na objektivnih merilih, [...]

[...]“

Italijansko pravo

- 13 Člen 30(27) legge n. 99 – Disposizioni per lo sviluppo e l'internazionalizzazione delle imprese, nonché in materia di energie (zakon št. 99 o določbah za razvoj in internacionalizacijo podjetij, tudi na področju energetike) z dne 23. julija 2009 (GURI št. 176 z dne 31. julija 2009, v nadaljevanju: zakon št. 99/2009) določa:

„Ministero dello sviluppo economico [ministrstvo za gospodarski razvoj] za zagotovitev dobave električne energije končnim potrošnikom, ki so na nacionalni elektroenergetski sistem priključeni prek zasebnih omrežij z morebitno notranjo proizvodnjo, in za izboljšanje kakovosti te storitve v sto dvajsetih dneh od datuma začetka veljavnosti tega zakona določi nova merila za opredelitev razmerij med operaterjem omrežja, družbami s koncesijo za distribucijo, lastnikom zasebnih omrežij in končnim potrošnikom, priključenim na ta omrežja. [AEEGSI] skrbi za izvajanje zgoraj navedenih meril, da bi zagotovil ravnovesje in varstvo pridobljenih pravic, tudi v zvezi s potrebo po gospodarni rabi obstoječih virov.“

- 14 Člen 33 zakona št. 99/2009 določa:

„Notranje omrežje za uporabnike [...] je opredeljeno kot električno omrežje, katerega zasnova izpolnjuje naslednje pogoje:

- (a) to omrežje obstaja od začetka veljavnosti tega zakona ali so se na ta datum začela gradbena dela za njegovo postavitve ali so bila zanj pridobljena vsa dovoljenja, določena z veljavno zakonodajo;
- (b) to omrežje povezuje industrijske porabnike in elektroenergetske proizvodne enote, ki so funkcionalno bistvene za industrijski proizvodni proces, pri čemer morajo stati na območjih, ki so del ozemlja največ treh sosednjih občin ali največ treh sosednjih pokrajin, le če se proizvodne enote oskrbujejo z obnovljivimi viri;
- (c) za to omrežje ne velja obveznost priključitve tretjih oseb, brez poseganja v pravico vsakega posameznega subjekta, vključenega v navedeno omrežje, da se alternativno priključi na omrežje, za katero velja obveznost priključitve tretjih oseb;
- (d) to omrežje je prek enega ali več priključnih mest povezano z omrežjem, za katero velja obveznost priključitve tretjih strani in ki ima nazivno napetost najmanj 120 kV;
- (e) za to omrežje skrbi odgovorni subjekt, ki deluje kot edini operater tega omrežja. Navedeni subjekt se lahko razlikuje od subjektov, ki imajo v lasti porabniške ali proizvodne enote, vendar ne more imeti koncesij za prenos in razporejanje proizvodnih zmogljivosti ali distribucijo električne energije.“

- 15 Decreto ministeriale – Attuazione dell'articolo 30, comma 27, della legge 23 luglio 2009, n. 99, in materia di rapporti intercorrenti fra i gestori delle reti elettriche, le società di distribuzione in concessione, i proprietari di reti private ed i clienti finali collegati a tali reti (ministrska uredba o izvajanju člena 30(27) zakona št. 99 z dne 23. julija 2009 o odnosih med operaterji elektroenergetskih sistemov, družbami s koncesijo za distribucijo, lastnikom zasebnih sistemov in končnim potrošnikom, priključenim na te sisteme) z dne 10. decembra 2010 (GURI št. 305 z dne 31. decembra 2010)

operaterjem zasebnih sistemov nalaga zlasti obveznost, da končnim uporabnikom, ki so priključeni na te sisteme, omogočijo, da zaprosijo za fizično ali virtualno povezavo z javnim sistemom in jo pridobijo, ter da dovolijo uporabo teh sistemov operaterjem javnih sistemov, da se končnim uporabnikom zagotovi pravica do priključitve na javni sistem.

- 16 Člen 38(5) decreto legislativo n. 93 – Attuazione delle direttive 2009/72/CE, 2009/73/CE e 2008/92/CE relative a norme comuni per il mercato interno dell'energia elettrica, del gas naturale e ad una procedura comunitaria sulla trasparenza dei prezzi al consumatore finale industriale di gas e di energia elettrica, nonché abrogazione delle direttive 2003/54/CE e 2003/55/CE (zakonska uredba št. 93 o izvajanju direktiv 2009/72/ES, 2009/73/ES in 2008/92/ES o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo oziroma zemeljskim plinom, o enotnem postopku Skupnosti za večjo preglednost cen plina in električne energije, ki se zaračunavajo industrijskim končnim uporabnikom, in o razveljavitvi direktiv 2003/54/ES in 2003/55/ES) z dne 1. junija 2011 (GURI št. 148 z dne 28. junija 2011, v nadaljevanju: zakonska uredba št. 93/2011) med drugim določa:

„Brez poseganja v določbe o učinkovitih sistemih za uporabnike v smislu člena 2(1)(t) zakonske uredbe št. 115/2008 so notranja omrežja za uporabnike v smislu člena 33 zakona št. [99/2009] in druga zasebna omrežja v smislu člena 30(27) zakona št. [99/2009] [...]“

- 17 Z deliberazione n. 539/2015/R/eel – Regolazione dei servizi di connessione, misura, trasmissione, distribuzione, dispacciamento e vendita nel caso di sistemi di distribuzione chiusi (sklep št. 539/2015/R/eel o ureditvi storitev povezave, merjenja, prenosa, distribucije, razporejanja proizvodnih zmogljivosti in prodaje v zaprtih distribucijskih sistemih) z dne 12. novembra 2015 (v nadaljevanju: sklep št. 539/2015) je AEEGSI v skladu s členom 38(5) zakonske uredbe št. 93/2011 ta notranja omrežja za uporabnike in druga zasebna električna omrežja razvrstil v kategorijo „zaprtih distribucijskih sistemov“ iz člena 28(1) Direktive 2009/72.
- 18 Člen 8 priloge A k temu sklepu določa, da je „zaprt distribucijski sistem omrežje, za katero velja obveznost priključitve samo za uporabnike, ki v skladu s členom 6 tega sklepa spadajo med uporabnike, ki se lahko priključijo na ta zaprti distribucijski sistem“.
- 19 V skladu s členom 22(1) navedene priloge se „pravila o razporejanju proizvodnih zmogljivosti uporabljajo glede na električno energijo, ki jo vsak uporabnik odda v zaprte distribucijske sisteme in iz njih odvzame prek svojega priključnega mesta na ta sistem“.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 20 Tožeče stranke v postopku v glavni stvari so, odvisno od posameznega primera, lastniki ali upravljavci zasebnih omrežij za distribucijo električne energije, ki so bili v skladu s členom 38(5) zakonske uredbe št. 93/2011 razvrščeni v kategorijo „zaprtih distribucijskih sistemov“ in za katere zato v skladu s sklepom št. 539/2015 veljajo različne obveznosti, ki jih naloži AEEGSI.
- 21 Te tožeče stranke so pri Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia (deželno upravno sodišče za Lombardijo, Italija) vložile tožbo za razglasitev ničnosti sklepa št. 539/2015, ker je ta v delu, v katerem za zaprte distribucijske sisteme uporablja enaka pravila, kot so tista, ki se uporabljajo za javne distribucijske sisteme, brez vzpostavitve sistema, ki bi upošteval posebnosti teh zaprtih sistemov, v nasprotju z določbami Direktive 2009/72.
- 22 Očitki, ki so jih v utemeljitev te tožbe podale navedene tožeče stranke, se nanašajo na obveznosti priključitve tretjih oseb in vodenje ločenih računov ter funkcionalno ločevanje, ki je naloženo operaterjem zaprtih distribucijskih sistemov, obračunavanje stroškov za razporejanje proizvodnih zmogljivosti za vsakega uporabnika, ki je priključen na zaprt distribucijski sistem, ne da bi se tak sistem kot celota obravnaval kot en sam uporabnik razporejanja proizvodnih zmogljivosti, kot je veljalo

prej, in obračunavanje stroškov elektroenergetskega sistema za uporabo električne energije vsakega uporabnika, ki je priključen na zaprt distribucijski sistem, tudi če se električna energija proizvaja znotraj tega sistema.

23 V teh okoliščinah je Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia (deželno upravno sodišče za Lombardijo) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja, ki so v zadevah C-262/17, C-263/17 in C-273/17 enaka:

- „1. Ali je treba določbe [Direktive 2009/72/], zlasti člen [2], točki 5 in 6, ter člen 28, razlagati tako, da je sistem – ki ga je vzpostavil in ga upravlja zasebni subjekt, na katerega je priključeno omejeno število proizvajalcev in porabnikov ter ki je sam povezan z javnim omrežjem, pri čemer iz te razvrstitve ni mogoče izključiti zasebnih sistemov s takšnimi značilnostmi, ki so bili vzpostavljeni pred začetkom veljavnosti navedene direktive in ki so bili prvotno vzpostavljeni z namenom samoprodukcije – nujno elektroenergetsko omrežje in torej ‚distribucijski sistem‘ v smislu navedene direktive?
2. Če je odgovor na prejšnje vprašanje pritrdilen, ali je edina možnost, zagotovljena z [Direktivo 2009/72], za izrabo posebnih značilnosti zasebnega električnega omrežja ta, da se uvrsti v kategorijo zaprtih distribucijskih sistemov iz člena 28 [Direktive 2009/72], ali pa lahko nacionalni zakonodajalec določi drugačno kategorijo distribucijskih sistemov, za katere velja poenostavljena ureditev, ki se razlikuje od ureditve za zaprte distribucijske sisteme?
3. Ne glede na prejšnji vprašnji, ali je treba navedeno direktivo razlagati tako, da je za zaprte distribucijske sisteme iz člena 28 [Direktive 2009/72] vsekakor naložena obveznost priključitve tretjih oseb?
4. Ne glede na prejšnja vprašanja, ali sme nacionalni zakonodajalec glede na razvrstitev zasebnega električnega omrežja kot zaprtega distribucijskega sistema v smislu člena 28 [Direktive 2009/72] za ta sistem določiti samo odstopanja od splošne ureditve distribucijskih sistemov, ki so zajeta v členih 28 in 26(4) navedene direktive, ali pa je državi članici – glede na navedbo v uvodnih izjavah 29 in 30 navedene direktive – dovoljeno ali celo naloženo, da določi dodatne izjeme od uporabe splošne ureditve distribucijskih sistemov, pri čemer zagotovi izpolnjevanje ciljev iz zgoraj navedenih uvodnih izjav?
5. Če Sodišče razsodi, da država članica lahko določi ali mora določiti ureditev, v kateri so upoštevane posebne značilnosti zaprtih distribucijskih sistemov, ali je v nasprotju z določbami [Direktive 2009/72] – zlasti z uvodnima izjavama 29 in 30 ter členom 15(7), členom 37(6)(b) in členom 26(4) – nacionalna zakonodaja, kakršna je upoštevana v obravnavanem postopku, v skladu s katero za zaprte distribucijske sisteme velja ureditev o razporejanju proizvodnih zmogljivosti in ločevanju (unbundling), ki je zelo podobna ureditvi, določeni za javna omrežja, in ki v zvezi s splošnimi stroški elektroenergetskega sistema določa, da se plačilo prispevkov zanje delno odmeri tudi glede na energijo, porabljeno v zaprtih distribucijskih sistemih?“

24 S sklepom predsednika Sodišča z dne 12. junija 2017 so bile zadeve C-262/17, C-263/17 in C-273/17 združene za pisni in ustni postopek ter izdajo sodb.

25 Predložitveno sodišče je 12. aprila 2018 v odgovor na zahtevo Sodišča za pojasnila zadnjenavedeno obvestilo, da je peto vprašanje za predhodno odločanje postalo brezpredmetno, ker se nanaša na pravila o ločevanju in na pristojbine, ki jih je treba plačati iz naslova splošnih stroškov elektroenergetskega sistema.

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 26 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 2, točka 5, in člen 28(1) Direktive 2009/72 razlagati tako, da so sistemi, kakršni so obravnavani v postopku v glavni stvari, ki so bili vzpostavljeni za lastno porabo pred začetkom veljavnosti te direktive, ki jih upravlja zasebni subjekt, na katere je priključeno manjše število proizvodnih in porabniških enot ter ki so povezani z javnim omrežjem, distribucijski sistemi, ki spadajo na področje uporabe navedene direktive.
- 27 Opozoriti je treba, da je namen Direktive 2009/72, kot izhaja iz njenega člena 1, določiti skupna pravila glede, med drugim, distribucije električne energije, ki so namenjena izboljšanju in integraciji konkurenčnih trgov z električno energijo v Uniji.
- 28 Čeprav pojem „distribucijski sistem“ kot tak v Direktivi 2009/72 ni opredeljen, pa je v členu 2, točka 5, te direktive pojem „distribucija“ opredeljen tako, da pomeni transport električne energije po visoko-, srednje- in nizkonapetostnem distribucijskem sistemu z namenom dobave odjemalcem, vendar ne vključuje same „dobave“, tako da je treba zadnjenavedeni pojem v skladu s členom 2, točka 19, navedene direktive razumeti tako, da pomeni prodajo električne energije odjemalcem (glej po analogiji sodbo z dne 22. maja 2008, citiworks, C-439/06, EU:C:2008:298, točka 45).
- 29 Iz teh opredelitev izhaja, da je distribucijski sistem sistem, uporabljen za transport električne energije visoke, srednje ali nizke napetosti (glej po analogiji sodbo z dne 22. maja 2008, citiworks, C-439/06, EU:C:2008:298, točka 46).
- 30 Iz tega sledi, da je napetost električne energije upoštevno merilo za ugotavljanje, ali omrežje spada med distribucijske sisteme v smislu Direktive 2009/72 (glej v tem smislu sodbo z dne 22. maja 2008, citiworks, C-439/06, EU:C:2008:298, točka 48).
- 31 Nasprotno pa niti datum uvedbe takšnega sistema niti dejstvo, da je ta namenjen za lastno porabo in da ga upravlja zasebni subjekt, nanj pa je priključeno manjše število proizvodnih in porabniških enot, nista upoštevni merili v zvezi s tem.
- 32 Prav nasprotno je glede zadnjenavedene okoliščine treba poudariti, da v skladu s členom 28(1) Direktive 2009/72 države članice lahko predpišejo, da pristojni nacionalni organi klasificirajo sistem za distribucijo električne energije znotraj geografsko omejenega industrijskega ali trgovskega območja ali območja skupnih storitev, ki ne oskrbuje gospodinjstev, kot zaprt distribucijski sistem, če so iz posebnih tehničnih ali varnostnih razlogov operacije ali proizvodni proces odjemalcev tega sistema integrirani oziroma če sistem distribuira električno energijo predvsem lastniku ali operaterju sistema ali njihovim povezanim podjetjem.
- 33 V skladu s členom 28(2) Direktive 2009/72 lahko države članice predpišejo, da pristojni nacionalni organi oprostitjo operaterja takšnega zaprtega distribucijskega sistema, prvič, obveznosti iz člena 25(5) te direktive, da nabavi električno energijo, ki jo rabi za pokritje izgub energije in rezervne zmogljivosti v svojem sistemu, po preglednih, nediskriminatornih in tržno zasnovanih postopkih, in drugič, obveznosti iz člena 32(1), da so tarife ali metodologija za njihov izračun potrjene pred začetkom njihove veljavnosti v skladu s členom 37 te direktive. V zadnjenavedenem primeru lahko uporabniki sistema v skladu s členom 28(3) Direktive 2009/72 od pristojnega nacionalnega organa zahtevajo, naj te tarife in metodologije za izračun pregleda in potrdi.
- 34 Iz teh določb izhaja, da so sistemi, kakršni so ti v postopku v glavni stvari, ki so bili vzpostavljeni za lastno porabo, ki jih upravlja zasebni subjekt ter na katere je priključeno manjše število proizvodnih in porabniških enot, distribucijski sistemi, ki spadajo na področje uporabe te direktive, saj jih pristojni

nacionalni organi lahko uvrstijo med zaprte distribucijske sisteme v smislu člena 28(1) navedene direktive, pri čemer imajo države članice poleg tega zgolj možnost – ne pa dolžnost – da jih v skladu s členom 28(2) te direktive oprostito dveh obveznosti, ki sta navedeni v zadnjenavedeni določbi.

- 35 Poleg tega je treba poudariti, kar zadeva majhnost sistema, da se Direktiva 2009/72 na takšno merilo v členu 2, točki 26 in 27, sklicuje le za opredelitev pojmov „majhni izdvojeni sistem“ in „mikro izdvojeni sistem“, s čimer tako zakonodajalec Unije nekaterih distribucijskih sistemov ni želel izključiti iz področja uporabe te direktive zaradi njihove velikosti ali njihove porabe električne energije (glej po analogiji sodbo z dne 22. maja 2008, citiworks, C-439/06, EU:C:2008:298, točka 49).
- 36 Navedene ugotovitve poleg tega podpira cilj Direktive 2009/72, ki je ustvariti notranji trg električne energije (glej v tem smislu sodbo z dne 22. maja 2008, citiworks, C-439/06, EU:C:2008:298, točka 44).
- 37 Zato so sistemi, kakršni so obravnavani v postopku v glavni stvari, za katere ni sporno, da se uporabljajo za transport električne energije visoke, srednje ali nizke napetosti, ki je namenjena prodaji končnim odjemalcem, distribucijski sistemi, ki spadajo na področje uporabe Direktive 2009/72.
- 38 Zato je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 2, točka 5, in člen 28(1) Direktive 2009/72 razlagati tako, da so sistemi, kakršni so obravnavani v postopku v glavni stvari, ki so bili vzpostavljeni za lastno porabo pred začetkom veljavnosti te direktive, ki jih upravlja zasebni subjekt, na katere je priključeno manjše število proizvodnih in porabniških enot ter ki so povezani z javnim omrežjem, distribucijski sistemi, ki spadajo na področje uporabe navedene direktive.

Drugo in četrto vprašanje

- 39 Z drugim in četrtem vprašanjem predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 28 Direktive 2009/72 razlagati tako, da lahko države članice sisteme, kakršni so ti v postopku v glavni stvari, oprostito le obveznosti iz odstavka 2 te določbe, ki se nanaša na zaprte distribucijske sisteme, ki so navedeni v njej, in obveznosti iz člena 26(4) te direktive, ali pa lahko navedene sisteme uvrstijo v ločeno kategorijo distribucijskih sistemov, da se jim priznajo oprostitve, ki v navedeni direktivi niso določene.
- 40 Kot je razvidno že iz točk od 32 do 34 te sodbe, država članica, ki določi, da pristojni nacionalni organi kot zaprte distribucijske sisteme opredelijo sisteme, ki izpolnjujejo pogoje iz člena 28(1) Direktive 2009/72, lahko v skladu s členom 28(2) te direktive tudi določi, da ti organi operaterja teh sistemov oprostito obveznosti iz člena 25(5) in člena 32(1) navedene direktive.
- 41 Iz samega besedila člena 28(2) Direktive 2009/72 tako jasno izhaja, da so sistemi, ki so jih pristojni nacionalni organi opredelili kot zaprte distribucijske sisteme, na podlagi te določbe lahko oproščeni zgolj obveznosti, ki so v njej določene, in to, kot izhaja iz uvodne izjave 30 te direktive, za preprečitev, da bi bile operaterjem teh sistemov naložene obveznosti, ki bi pomenile nepotrebno upravno breme zaradi posebnosti odnosa med njimi in uporabniki navedenih sistemov.
- 42 V obravnavanem primeru je iz predložitvene odločbe razvidno, da se poleg tega ne izpodbija, da je pristojni nacionalni organ sisteme iz postopka v glavni stvari opredelil kot zaprte distribucijske sisteme v smislu člena 28(1) Direktive 2009/72.
- 43 Za ta omrežja kot taka bi se torej lahko, če je Italija uporabila možnost iz člena 28(2) te direktive, uporabile le oprostitve iz te določbe.
- 44 Kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točkah od 52 do 58 sklepnih predlogov, pa nič ne nasprotuje temu, da bi se tudi za zaprt distribucijski sistem v drugi obliki uporabile dodatne oprostitve, ki so določene z Direktivo 2009/72.

- 45 V zvezi s tem bi bilo zlasti treba opozoriti, da člen 26(4) Direktive 2009/72 državam članicam omogoča, da integrirana elektroenergetska podjetja, ki oskrbujejo manj kot 100.000 priključenih odjemalcev, oprostitjo obveznosti ločevanja, ki so določene v členu 26, od (1) do (3), te direktive, da se v skladu z uvodno izjavo 29 navedene direktive majhnim operaterjem distribucijskih sistemov ne naloži nesorazmerna finančna in upravna obremenitev.
- 46 Iz ugotovitev predložitvenega sodišča pa izhaja, da so sistemi iz postopka v glavni stvari lahko upravičeni do te oprostitve, ker načeloma ne morejo oskrbovati gospodinjstev ter ker je nanje znotraj geografsko omejenega območja priključeno manjše število proizvodnih in porabniških enot.
- 47 Poleg tega iz odgovora, ki ga je na zahtevo Sodišča za pojasnila podalo predložitveno sodišče, izhaja, da nacionalna zakonodaja iz postopka v glavni stvari odslej te sisteme v skladu s členom 26(4) Direktive 2009/72 oprošča obveznosti ločevanja iz člena 26, od (1) do (3), te direktive.
- 48 Vsekakor je treba poudariti, da države članice sistemov, kakršni so ti v postopku v glavni stvari, ki spadajo na področje uporabe Direktive 2009/72, ne morejo vključiti v kategorijo distribucijskih sistemov, ki je ločena od tistih, določenih izrecno s to direktivo, da se jimodobrijo izjeme, ki jih navedena direktiva ne določa.
- 49 Res je, kot je razvidno iz uvodnih izjav 29 in 30 Direktive 2009/72, da posebna narava nekaterih vrst distribucijskih sistemov, med katere spadajo tudi zaprti distribucijski sistemi, lahko utemelji to, da države članice te sisteme oprostitjo nekaterih obveznosti, ki so določene s to direktivo, da se jim ne naloži nepotrebno upravno breme.
- 50 Ugotoviti pa je treba, da se te ugotovitve odražajo prav v členu 26(4) in v členu 28(2) Direktive 2009/72, ki izrecno določata oprostitve, do katerih so lahko taki distribucijski sistemi upravičeni.
- 51 Zato je treba na drugo in četrto vprašanje odgovoriti, da je treba člen 28 Direktive 2009/72 razlagati tako, da sisteme, kakršni so ti v postopku v glavni stvari, ki jih je država članica opredelila kot zaprte distribucijske sisteme v smislu odstavka 1 tega člena, ta država članica kot take lahko oprosti obveznosti iz odstavka 2 navedenega člena, brez poseganja v to, da so ti sistemi poleg tega upravičeni do drugih oprostitvev, ki jih določa ta direktiva, predvsem tiste iz njenega člena 26(4), če izpolnjujejo pogoje iz tega člena, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče. Ta država članica navedenih sistemov nikakor ne more uvrstiti v ločeno kategorijo distribucijskih sistemov, da bi jim priznala oprostitve, ki v navedeni direktivi niso določene.

Tretje vprašanje

- 52 Predložitveno sodišče želi s tretjim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba člen 32(1) Direktive 2009/72 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ki določa, da za zaprte distribucijske sisteme v smislu člena 28(1) te direktive ne velja obveznost dostopa tretjih oseb, temveč mora biti dostop omogočen le tretjim osebam, ki spadajo v kategorijo uporabnikov, ki se lahko na te sisteme priključijo, pri čemer imajo ti uporabniki pravico dostopa do javnega omrežja.
- 53 Poudariti je treba, da morajo v skladu s členom 32(1), prvi in drugi stavek, Direktive 2009/72 države članice zagotoviti, da se za vse upravičene odjemalce uvede sistem dostopa tretjih oseb do prenosnih in distribucijskih sistemov na podlagi objavljenih tarif, ki se izvaja objektivno in nediskriminatorno med uporabniki sistema. V skladu s členom 32(1), tretji stavek, te direktive, države članice zagotovijo, da so te tarife ali metodologije za njihov izračun potrjene pred začetkom njihove veljavnosti v skladu s členom 37 in da se tarife – in metodologije za njihov izračun, če se potrditev nanaša samo nanje – objavijo pred začetkom njihove veljavnosti.

- 54 Kot je Sodišče že večkrat poudarilo, je prosti dostop tretjih oseb do teh sistemov, ki je določen v členu 32(1), prvi in drugi stavek, Direktive 2009/72, eden od bistvenih ukrepov, ki jih morajo države članice izvesti, da se ustvari notranji trg električne energije (glej po analogiji sodbe z dne 22. maja 2008, citiworks, C-439/06, EU:C:2008:298, točka 44; z dne 9. oktobra 2008, Sabatauskas in drugi, C-239/07, EU:C:2008:551, točke 31, 33 in 46, ter z dne 29. septembra 2016, Essent Belgium, C-492/14, EU:C:2016:732, točka 76).
- 55 Kot je namreč razvidno iz uvodne izjave 3 Direktive 2009/72, je njen namen vzpostaviti popolnoma odprt trg, ki vsem potrošnikom omogoča svobodno izbiro dobaviteljev, vsem dobaviteljem pa, da svoje proizvode svobodno dobavljajo svojim odjemalcem.
- 56 V zvezi s tem, čeprav člen 32(1) Direktive 2009/72 državam članicam prepušča, da sprejmejo potrebne ukrepe za uvedbo sistema dostopa tretjih oseb do prenosnih in distribucijskih omrežij, pri čemer so države članice v skladu s členom 288 PDEU pristojne za izbiro oblike in metod za uvedbo tega sistema, pa ostaja dejstvo, da jim ob upoštevanju pomena načela prostega dostopa do prenosnih ali distribucijskih omrežij ta diskrecijska pravica vseeno ne dovoljuje, da navedeno načelo izključijo, razen v primerih, za katere ta direktiva določa izjeme ali odstopanja (glej po analogiji sodbo z dne 22. maja 2008, citiworks, C-439/06, EU:C:2008:298, točka 55).
- 57 Tako je iz člena 3(14) Direktive 2009/72 razvidno, da se države članice lahko odločijo, da ne bodo uporabile določb iz člena 32(1) te direktive, ki določajo nediskriminatoren dostop tretjih oseb do prenosnih in distribucijskih omrežij, če bi uporaba teh določb pravno in dejansko ovirala izpolnjevanje obveznosti javne službe, ki so tako naložene elektroenergetskim podjetjem, če se države članice prepričajo, da izpolnitve teh obveznosti ni mogoče doseči z drugačnimi sredstvi, ki ne bi ogrožala pravice do prostega dostopa do omrežij, ki je ena od pravic, določenih z Direktivo 2009/72 (glej po analogiji sodbi z dne 22. maja 2008, citiworks, C-439/06, EU:C:2008:298, točka 60, in z dne 29. septembra 2016, Essent Belgium, C-492/14, EU:C:2016:732, točka 91).
- 58 Nasprotno, kot je razvidno iz odgovorov na prvo, drugo in četrto vprašanje, zlasti iz točk 33, 34, 40 in 41 te sodbe, iz samega besedila člena 28(2) Direktive 2009/72 izhaja, da se v skladu s to določbo lahko zaprti distribucijski sistemi iz člena 28(1) te direktive oprostijo le dveh posebnih obveznosti, in sicer, prvič, obveznosti nabave električne energije, ki jo potrebujejo za pokritje izgub energije in rezervne zmogljivosti v sistemu, na podlagi preglednih in nediskriminatornih postopkov, ki temeljijo na pravilih trga, ter drugič, obveznosti, da so tarife ali metodologija za njihov izračun potrjene pred začetkom njihove veljavnosti, pri čemer v skladu s členom 28(3) navedene direktive uporabniki od pristojnega nacionalnega organa lahko zahtevajo, naj te tarife in metodologije za izračun pregleda in potrdi.
- 59 Iz tega izhaja, da čeprav je zaprt distribucijski sistem mogoče oprostiti obveznosti – iz člena 32(1), tretji stavek, Direktive 2009/72 – predhodne odobritve njegovih tarif ali njegove metodologije za izračun, ga, nasprotno, ni mogoče oprostiti obveznosti prostega dostopa tretjih oseb iz člena 32(1), prvi in drugi stavek, te direktive.
- 60 V zvezi s tem je treba poleg tega poudariti, da čeprav člen 32(2) Direktive 2009/72 določa, da operater distribucijskega sistema lahko zavrne dostop do svojega omrežja, če nima potrebnih zmogljivosti ter če to zavrnitev obrazloži in upraviči, pa se ta možnost zavrnitve dostopa do omrežja presoja v vsakem posameznem primeru in državam članicam ne omogoča, da ta odstopanja določijo na splošno in brez konkretne presoje za vsakega upravljavca, ali njegove tehnične zmogljivosti omrežja lahko izpolnijo zahtevo po dostopu tretjih oseb (glej po analogiji sodbo z dne 22. maja 2008, citiworks, C-439/06, EU:C:2008:298, točka 57).

- 61 Zato je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 32(1) Direktive 2009/72 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ki določa, da za zaprte distribucijske sisteme v smislu člena 28(1) te direktive ne velja obveznost dostopa tretjih oseb, temveč mora biti dostop omogočen le tretjim osebam, ki spadajo v kategorijo uporabnikov, ki se lahko na te sisteme priključijo, pri čemer imajo ti uporabniki pravico dostopa do javnega omrežja.

Peto vprašanje

- 62 S petim vprašanjem želi predložitveno sodišče v bistvu izvedeti, ali je treba člen 15(7) in člen 37(6)(b) Direktive 2009/72 razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni ureditvi, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, ki določa, da se stroški za razporejanje proizvodnih zmogljivosti, ki jih morajo plačati uporabniki zaprtega distribucijskega sistema, izračunajo na podlagi električne energije, ki jo vsak uporabnik tega sistema izmenja s tem sistemom prek svojega priključnega mesta na navedeni sistem.
- 63 Kot je razvidno iz določb členov 15 in 25 Direktive 2009/72, razporejanje proizvodnih zmogljivosti operaterju elektroenergetskega omrežja omogoča, da razporedi proizvodne zmogljivosti obratov določenega območja, da bi med drugim nabavil električno energijo za pokritje izgub energije in rezervne zmogljivosti v svojem sistemu ter da bi zagotovil izravnavo v tem sistemu in pravilno delovanje notranjega trga z električno energijo.
- 64 V skladu s členom 15(7) in členom 37(6)(b) Direktive 2009/72 so pravila, ki jih operaterji prenosnega sistema sprejmejo za izravnavo v elektroenergetskem sistemu, skupaj s pravili za zaračunavanje uporabnikom sistema v njihovem omrežju za povzročanje energetskega neravnotežja, objektivna, pregledna in nediskriminatorna, upoštevati pa morajo, kot je razvidno tudi iz uvodne izjave 35 te direktive, stroške, in sicer v skladu z načinom, ki zagotavlja, da se storitve za izravnavo izvajajo na kar najbolj ekonomičen način, uporabnikom omrežja pa zagotavljajo ustrezne spodbude za izravnavo dobave in odjema. S členom 25(6) navedene direktive je upravljavcu distribucijskega omrežja v bistvu naložena podobna obveznost.
- 65 V obravnavanem primeru je iz elementov, ki jih ima na voljo Sodišče, razvidno, da je bila nacionalna zakonodaja iz postopka v glavni stvari spremenjena tako, da se stroški za razporejanje, ki jih operaterju javnega omrežja, in sicer družbi Terna SpA, plačajo uporabniki zaprtih distribucijskih sistemov, odslej ne izračunajo več le na podlagi električne energije, ki jo zaprt distribucijski sistem kot celota izmenja z javnim omrežjem prek priključnega mesta tega zaprtega sistema na javno omrežje, ampak na podlagi električne energije, ki jo vsak uporabnik zaprtega distribucijskega sistema izmenja s tem sistemom prek priključnega mesta svoje naprave na navedeno omrežje, s čimer so pravila, ki se uporabljajo za zadnjenavedene uporabnike, usklajena s pravili, ki se uporabljajo za uporabnike javnega omrežja. To pomeni, da se stroški za razporejanje obračunajo za električno energijo, ki je bila proizvedena znotraj zaprtega distribucijskega sistema.
- 66 V skladu z ustaljeno sodno prakso splošno načelo enakega obravnavanja kot splošno načelo prava Unije zahteva, da se primerljivi položaji ne obravnavajo različno in da se različni položaji ne obravnavajo enako, razen če je tako obravnavanje objektivno utemeljeno (sodba z dne 16. decembra 2008, Arcelor Atlantique et Lorraine in drugi, C-127/07, EU:C:2008:728, točka 23).
- 67 V zvezi s tem je treba najprej poudariti, da so uporabniki sistemov, kakršni so ti v postopku v glavni stvari, ki v skladu z nacionalnim pravom spadajo v kategorijo „zaprti distribucijski sistemi“, priključeni na javno omrežje in da zato lahko uporabljajo – tako kot vsi drugi uporabniki takega omrežja – razporejanje proizvodnih zmogljivosti. Tožeče stranke v postopku v glavni stvari torej ne morejo utemeljeno trditi niti tega, da uporabniki teh zaprtih distribucijskih sistemov ne ustvarjajo nobenega stroška za operaterja, ki izvaja razporejanje proizvodnih zmogljivosti, niti tega, da so jim zato z nacionalno zakonodajo iz postopka v glavni stvari naloženi stroški storitve, ki je ne koristijo.

- 68 Vendar ni sporno, da – drugače od teh drugih uporabnikov javnega omrežja – uporabniki zaprtega distribucijskega sistema, ker rabijo v glavnem – v skladu s členom 28(1)(b) Direktive 2009/72 – električno energijo, ki je proizvedena znotraj tega sistema, ti javno omrežje uporabljajo le v zanemarljivi meri, če proizvodnja zaprtega distribucijskega sistema ne zadostuje za zadovoljitev potreb njegovih uporabnikov, zlasti v primeru nenadnega in nepričakovanega povečanja notranjega povpraševanja v omrežju ali odklopa proizvodnih enot, ki so priključene na ta sistem, zaradi vzdrževanja ali okvare. Razen v teh izjemnih okoliščinah mora tako predvsem sam operater zaprtega distribucijskega sistema zagotoviti ravnovesje med proizvodnjo in porabo znotraj tega sistema, tako kot ima glede javnega omrežja tako nalogo družba Terna.
- 69 V teh okoliščinah, prvič, uporabniki zaprtega distribucijskega sistema očitno niso v enakem položaju kot drugi uporabniki javnega omrežja. Drugič, operater, ki izvaja razporejanje proizvodnih zmogljivosti, mora namreč kriti omejene stroške v zvezi s temi uporabniki zaprtega distribucijskega sistema, ker ti to storitev uporabljajo le v zanemarljivi meri. Vendar pa mora predložitveno sodišče preveriti resničnost teh okoliščin.
- 70 Vendar če bi bila ugotovljena resničnost teh okoliščin, kot je generalni pravobranilec navedel v točki 105 sklepnih predlogov, bi bilo nacionalno zakonodajo, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ki določa, da se pristojbine za razporejanje proizvodnih zmogljivosti, ki jih morajo plačati uporabniki zaprtega distribucijskega sistema, izračunajo na podlagi enake metode, kakršna je tista, ki se uporabi za izračun pristojbin, ki jih morajo plačati drugi uporabniki javnega omrežja, mogoče brez objektivne utemeljitve opredeliti kot diskriminatorno.
- 71 Natančneje, očitno ni izključeno, da je mogoče, da taka metoda ne pomeni zadostne povezave s stroški razporejanja proizvodnih zmogljivosti v skladu z zahtevami iz člena 15(7) in člena 25(6) Direktive 2009/72.
- 72 Poleg tega, ker znesek pristojbin, ki jih morajo za razporejanje proizvodnih zmogljivosti plačati uporabniki zaprtih distribucijskih omrežij, nikakor ni povezan s količino električne energije, ki je bila izmenjana z javnim omrežjem, navedena metoda prav tako očitno ni taka, da bi te uporabnike spodbudila, kot je določeno v členu 37(6)(b) te direktive, da svojo proizvodnjo in porabo električne energije uravnovesijo, da bi čim bolj omejili uporabo te storitve.
- 73 Gotovo bi bilo lahko legitimno, da država članica uporabnikom zaprtega distribucijskega sistema, ki imajo dostop do javnega omrežja, naloži pristojbine za razporejanje proizvodnih zmogljivosti, katerih znesek ne bi bil izračunan le na podlagi električne energije, ki je bila dejansko izmenjana z javnim omrežjem, če bi bilo mogoče dokazati, na primer, da tak znesek za izvajalca te storitve ustreza posebnemu strošku, ki je vezan na samo možnost uporabnikov zaprtega distribucijskega sistema, da z uporabo navedene storitve izmenjajo električno energijo z javnim omrežjem. Vendar pa nobena od zadevnih strank, ki so sodelovale v tem postopku, ni navedla obstoja takšnega posebnega stroška.
- 74 Italijanska vlada je v pisnem stališču in na obravnavi trdila tudi, da se uporabniki zaprtega distribucijskega sistema lahko odločijo za združitev v eno samo priključno mesto, v tem primeru pa se stroški za razporejanje proizvodnih zmogljivosti obračunajo le za električno energijo, izmenjano z javnim omrežjem.
- 75 Opozoriti pa je treba, da so tožeče stranke v postopku v glavni stvari trdile, da taka združitev ne bi imela nikakršnega vpliva na izračun te pristojbine. Poleg tega noben element iz spisa, ki je na voljo Sodišču, ne omogoča podpreti trditve italijanske vlade.
- 76 V teh okoliščinah je zgolj predložitveno sodišče pristojno, da preveri resničnost teh trditev, ki se nanašajo le na razlago nacionalnega prava.

77 Zato je treba na peto vprašanje odgovoriti, da je treba člen 15(7) in člen 37(6)(b) Direktive 2009/72 razlagati tako, da ob neobstoju objektivne utemeljitve nasprotujeta nacionalni ureditvi, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, ki določa, da se stroški za razporejanje proizvodnih zmogljivosti, ki jih morajo plačati uporabniki zaprtega distribucijskega sistema, izračunajo na podlagi električne energije, ki jo vsak uporabnik tega sistema izmenja s tem sistemom prek svojega priključnega mesta na navedeni sistem, če se izkaže – kar pa mora preveriti predložitveno sodišče – da uporabniki zaprtega distribucijskega sistema niso v enakem položaju kot drugi uporabniki javnega omrežja in da ima izvajalec razporejanja proizvodnih zmogljivosti javnega omrežja v zvezi s temi uporabniki zaprtega distribucijskega sistema omejene stroške.

Stroški

78 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

1. Člen 2, točka 5, in člen 28(1) Direktive 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 2003/54/ES je treba razlagati tako, da so sistemi, kakršni so obravnavani v postopku v glavni stvari, ki so bili vzpostavljeni za lastno porabo pred začetkom veljavnosti te direktive, ki jih upravlja zasebni subjekt, na katere je priključeno manjše število proizvodnih in porabniških enot ter ki so povezani z javnim omrežjem, distribucijski sistemi, ki spadajo na področje uporabe navedene direktive.
2. Člen 28 Direktive 2009/72 je treba razlagati tako, da sisteme, kakršni so ti v postopku v glavni stvari, ki jih je država članica opredelila kot zaprte distribucijske sisteme v smislu odstavka 1 tega člena, ta država članica kot take lahko oprosti obveznosti iz odstavka 2 navedenega člena, brez poseganja v to, da so ti sistemi poleg tega upravičeni do drugih oprostitev, ki jih določa ta direktiva, predvsem tiste iz njenega člena 26(4), če izpolnjujejo pogoje iz tega člena, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče. Ta država članica navedenih sistemov nikakor ne more uvrstiti v ločeno kategorijo distribucijskih sistemov, da bi jim priznala oprostitve, ki v navedeni direktivi niso določene.
3. Člen 32(1) Direktive 2009/72 je treba razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ki določa, da za zaprte distribucijske sisteme v smislu člena 28(1) te direktive ne velja obveznost dostopa tretjih oseb, temveč mora biti dostop omogočen le tretjim osebam, ki spadajo v kategorijo uporabnikov, ki se lahko na te sisteme priključijo, pri čemer imajo ti uporabniki pravico dostopa do javnega omrežja.
4. Člen 15(7) in člen 37(6)(b) Direktive 2009/72 je treba razlagati tako, da ob neobstoju objektivne utemeljitve nasprotujeta nacionalni ureditvi, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, ki določa, da se stroški za razporejanje proizvodnih zmogljivosti, ki jih morajo plačati uporabniki zaprtega distribucijskega sistema, izračunajo na podlagi električne energije, ki jo vsak uporabnik tega sistema izmenja s tem sistemom prek svojega priključnega mesta na navedeni sistem, če se izkaže – kar pa mora preveriti predložitveno sodišče – da uporabniki zaprtega distribucijskega sistema niso v enakem položaju kot drugi uporabniki javnega omrežja in da ima izvajalec razporejanja proizvodnih zmogljivosti javnega omrežja v zvezi s temi uporabniki zaprtega distribucijskega sistema omejene stroške.

Podpisi